

บทที่ 4 สภาพพื้นที่ และการปลูก

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

สภาพภูมิประเทศ สับปะรดปลูกได้ทุกภาคของประเทศไทย สามารถเจริญเติบโตได้ดีแม้ในสภาพอากาศค่อนข้างแห้งแล้ง แต่ไม่ชอบพื้นที่ที่มีน้ำขังหรือชื้นแฉะ ความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 600 เมตร ความลาดเอียงของพื้นที่ที่เหมาะสม 1-2 เปอร์เซ็นต์ ในพื้นที่ที่มีความลาดเอียงสูง 10-15 เปอร์เซ็นต์ ก็อาจใช้ปลูกสับปะรดได้ดีแต่ต้องมีการจัดเตรียมพื้นที่ให้มีการระบายน้ำที่เหมาะสม เช่น เตรียมพื้นที่ปลูกเป็นร่องขวางแนวลาดเอียง ปรับทิศทางการระบายน้ำไปตามแนวของร่องปลูกเป็นต้น และควรเป็นที่ราบปรับหน้าดินให้เสมอ

สภาพพื้นดิน สับปะรดเจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีการระบายน้ำและอากาศดี พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกส่วนมากมีความเป็นกรดเล็กน้อย ค่าความเป็นกรดต่างระหว่าง 4.5 - 5.5 ระดับหน้าดินลึกไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร เป็นดินที่มีเนื้อหยาบ เช่น ดินทราย ดินร่วน ดินร่วนปนทราย หรือดินทรายปนลูกรัง มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง มีอินทรีย์วัตถุไม่ควรต่ำกว่า 1.5 เปอร์เซ็นต์

สภาพอากาศ ปริมาณน้ำฝนกระจายสม่ำเสมอ ไม่น้อยกว่า 1,000 - 1,500 มิลลิเมตรต่อปี และมีการกระจายสม่ำเสมอ มีแสงแดดจัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงการเจริญเติบโตก่อนออกดอก อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของสับปะรดอยู่ในช่วง 20-32 องศาเซลเซียส ความแตกต่างของอุณหภูมิมักกลางวันและกลางคืนไม่ควรเกิน 10 องศาเซลเซียส การเจริญของรากและการดูดธาตุอาหารของรากจะเป็นไปได้ดีในช่วงอุณหภูมิ 25-30 องศาเซลเซียส ในขณะที่การยึดตัวของใบจะมีอัตราสูงสุดที่อุณหภูมิ 32 องศาเซลเซียส สับปะรดมีความสามารถในการทนแล้งได้ดี แต่การขาดน้ำเป็นระยะเวลานานก็ทำให้ผลผลิตลดลงได้มาก

ฤดูปลูก ในภาคใต้ตอนล่างสามารถปลูกสับปะรดได้เกือบตลอดปี ยกเว้นในฤดูฝนช่วงเดือนพฤศจิกายน-มกราคม ซึ่งฝนตกหนักติดต่อกันหลายวัน และอาจจะทำให้เกิดโรคเน่า ฤดูปลูกจึงเริ่มหลังจากฝนทิ้งช่วง ดินแห้งในระดับที่สามารถไถเตรียมดินได้ ตั้งแต่ช่วงปลายเดือนมกราคมเป็นต้นไป โดยเดือนที่นิยมปลูกคือช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน

การจัดการพื้นที่

การวางผังแปลง การทำไร่สับปะรดนั้นจำเป็นต้องมีการวางผังแปลงให้ดีเพื่อให้สะดวกในการปฏิบัติงานและให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนี้คือ

(1) กำหนดขนาดแปลงและถนน ในพื้นที่ขนาดใหญ่หรือพื้นที่ขนาดกลางจะต้องจัดแบ่งพื้นที่ออกเป็นแปลงโดยมีความกว้างของแปลงประมาณ 40-50 เมตร ความยาวไม่จำกัดแต่ไม่ควรยาว เกิน 200 เมตร ระหว่างแปลงมีถนนซึ่งรถยนต์เข้าไปได้ การวางแนวแถวปลูกให้วางขวางแปลง โดยตั้งฉากกับแนวถนนซึ่งจะ

สะดวกในการปฏิบัติงาน เช่น ใ้ปุ๋ย การเก็บเกี่ยวผลผลิต แปลงปลูกที่มีขนาดกว้าง ไปจะทำให้ใช้แรงงานมาก ในการขนผลผลิตออกจากแปลง

(2) การวางแผนของแปลง ในพื้นที่ราบควรวางแผนปลูกให้เข้ากันได้กับถนน แต่ในบริเวณลาดเอียงหรือลาดชันควรวางแผนตามยาวขนานกับแนวลาดเอียง คือแถวปลูกจะขวางแนวลาดเอียงเพื่อลดการชะล้างและสูญเสียหน้าดินจากการไหลของน้ำฝน นอกจากนี้ควรมีการอนุรักษ์ดิน และน้ำ โดยการปลูกพืช ป้องกันการชะล้างพังทลายของดินตามแนวขวางของแปลง เช่น ปลูกหญ้าแฝก เนื่องจากหญ้าแฝกมีส่วนประกอบของรากเจริญเติบโตอย่างหนาแน่นจะช่วยยึดโครงสร้างของดินไว้ และใบหญ้าแฝกสามารถตัดนำมาใช้ประโยชน์ในการคลุมดินระหว่างแถวปลูกสลับประรดได้

(3) การกำหนดทางระบายน้ำ ทำทางระบายน้ำเพื่อมิให้น้ำขัง

(4) การปลูกพืชเพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากภายนอกพื้นที่หรือทางอากาศ โดยปลูกไม้ยืนต้น หรือไม้พุ่มเป็นแนวกันชน ป้องกันลม ป้องกันแมลงศัตรูพืช ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ควรปลูกพืชตระกูลถั่วประเภท ไม้ยืนต้น โตเร็ว ได้แก่ กระถิน แคฝรั่ง มะแฮะ และกระถินเทพา เป็นต้น เนื่องจากเป็นพืชบำรุงดินที่สามารถเพิ่มไนโตรเจนให้กับดินได้ส่วนหนึ่ง

การปรับพื้นที่ และเตรียมดิน เนื่องจากสลับประรดเป็นพืชหลายฤดูควรจะรื้อแปลงปลูกใหม่กินเวลานานถึง 3-4 ปี ซึ่งจะเก็บผลได้ถึง 2 ครั้ง ดังนั้นการเตรียมดินต้องเตรียมอย่างดี การปรับระดับให้เรียบเป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะทำให้ไม่มีน้ำท่วมขัง แต่ถ้าพื้นที่ไม่สม่ำเสมอไม่จำเป็นต้องปรับหน้าดินให้เป็นแนวราบเรียบทั้งแปลง แต่เน้นการปรับหน้าดินเพื่อมิให้น้ำขังในแปลง บริเวณที่เป็นลุ่มเป็นแอ่งเล็กน้อยควรปรับเอาดินข้างๆ มากลบ แต่ถ้าเป็นแอ่งลึกหรือกว้างมากให้ทำการแก้ไขโดยทำทางระบายน้ำออกจากแอ่งดังกล่าว

การไถดินให้ลึกจะช่วยให้การระบายน้ำและอากาศในดินเป็นไปอย่างสะดวก ในพื้นที่ซึ่งดินค่อนข้างอุ้มน้ำ หรือเป็นที่ราบควรยกร่องเล็กน้อยเพื่อให้ระบายน้ำได้ดีขึ้น ตากดิน 7-10 วัน ไถพรวนอีก 2-3 ครั้ง จนซากต้น ไม้ใบหญ้ากลายเป็นชั้นเล็กชั้นน้อย ปล่อยให้เอาไ้ระยะหนึ่ง เพื่อให้เศษซากพืชเน่าสลายในดิน แล้วปรับระดับให้เรียบเสมอ แล้วจึงไถดินให้ลึกถึงระดับ 40-50 เซนติเมตร เป็นการเปิดหน้าดินให้ลึกเพื่อระบายน้ำและอากาศ หากดินเป็นแปลงสลับประรดเก่า ใช้รถแทรกเตอร์ลากพรวน งานไถกลับไปมาจนดินและใบแหลกเป็นชั้นเล็กชั้นน้อย ไถกลบเศษต้นและใบสลับประรดนั้นลงในดินปล่อยให้เอาไ้สัก ระยะหนึ่งเพื่อให้เน่าเปื่อยเป็นอินทรีย์วัตถุและเป็นการปรับโครงสร้างของ ดินให้ดีขึ้น แล้วจึงไถดินให้ลึก 40-50 เซนติเมตร และใช้พรวนงานไถอีกครั้งเมื่อใกล้ระยะเวลาที่จะปลูก กรณีพื้นที่มีความลาดชันมากกว่า 3 เปอร์เซ็นต์ ต้องทำร่องระบายน้ำรอบแปลงปลูก และทำการปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันหรือลดการชะล้างพังทลายของผิวหน้าดิน

การเตรียมหน่อพันธุ์

ควรเลือกหน่อพันธุ์จากต้นแม่พันธุ์ที่ปลอดจากโรคเหี่ยว และควรสืบประวัติจากแปลงเดิมว่าแปลงที่ขยายหน่อพันธุ์มีโรคเหี่ยวน้อยที่สุด เพราะปัจจุบันแปลงที่ปลอดจากโรคเหี่ยว 100 % อาจหาได้ยาก การคัด

ขนาดหน่อหรือจุกก่อนปลูก ถือว่าจำเป็นอย่างยิ่งในการปลูกสับปะรด ควรจะมีการคัดขนาดแบ่งเป็นกลุ่มอย่างชัดเจน และมีขนาดเท่า ๆ กัน และปลูกเป็นแปลง ๆ หรือชุด ๆ ไป จะทำให้การเติบโตของต้นสม่ำเสมอทั้งแปลง ใส่ปุ๋ยแต่ละต้นได้พร้อมกันและใส่ปริมาณต่อต้นเท่า ๆ กัน บังคับผลได้พร้อมกันทั้งแปลง ง่ายต่อการบำรุงรักษา สับปะรดแก่พร้อมกันง่ายต่อการประเมินผลผลิตและเก็บเกี่ยว

ตารางที่ 6 การแบ่งขนาดหน่อสับปะรด

ขนาด	น้ำหนัก (กรัม)	ความยาว-สูง (ซม.)
เล็ก	300-500	30-50
กลาง	500-700	50-75
ใหญ่	700-900	65-85
ใหญ่มาก	มากกว่า 900	มากกว่า 70

ตารางที่ 7 การแบ่งขนาดจุกสับปะรด

ขนาด	น้ำหนัก (กรัม)
เล็ก	100-200
กลาง	200-300 (เป็นขนาดที่เหมาะสมที่สุด)
ใหญ่	300-400
ใหญ่มาก	มากกว่า 400

การชุบหน่อหรือจุกด้วยสารเคมีก่อนปลูก

เป็นการลดอัตราการสูญเสียของต้น อันเนื่องมาจากโรคยอดเน่าหรือต้นเน่า และป้องกันมดหรือแมลงที่เป็นพาหะของโรคเหี่ยว จะเป็นการประหยัดแรงงานและเวลาในการปลูกหน่อซ่อมแซมใหม่อีกด้วย การชุบหน่ออาจอาจใช้ถัง 200 ลิตร แล้วผ่าครึ่งถัง หรือสร้างบ่อซิเมนต์ขนาดย่อม ๆ ใช้เป็นที่ชุบหน่อ โดยเลือกใช้สารอย่างใดอย่างหนึ่ง มีดังนี้

1. ชุบหน่อหรือจุก เพื่อป้องกันพาหะของโรคเหี่ยว คือเพ็ชี่เป็ง ควรจุ่มหน่อพันธุ์ด้วยสาร ไชอะมีโทแซม 25% ดับลิวิ อัตราน้ำ 4 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ อิมิดาโคลพริด 70% ดับลิวิ อัตราน้ำ 4 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร
2. ชุบหน่อหรือจุกเพื่อป้องกันโรคเน่า ด้วยสาร แคปตาโฟล เช่น ไดโฟลาแทน 80% อัตราน้ำ 60-120 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ 86 กรัมต่อน้ำ 8.6 ลิตร ชุบได้ 1,000 หน่อ หรือฟอสเอซิล อลูมิเนียม เช่น อาลีเอท อัตราน้ำ 20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือเมตาแลกซิล เช่น ริโดมิล อัตราน้ำ 30-45 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร
3. แคปตาโฟล เช่น ไดโฟลาแทน 80% อัตราน้ำ 60-120 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ 86 กรัมต่อน้ำ 8.6 ลิตร

การจุ่มหน่อพันธุ์ให้ชุ่มก่อนปลูก จุ่มนานประมาณ 3 นาที และถ้าปลูกไปแล้ว หากมีฝนตกชุก ควรใช้สารเคมีดังกล่าวอย่างใดอย่างหนึ่งฉีดซ้ำอีกทั่วทั้งแปลง ในกรณีปลูกซ่อมหรือปลูกปริมาณน้อย การชุบหน่อพันธุ์อาจจะสิ้นเปลือง ใช้วิธีหยอดยอคก็ได้ โดยใช้อาลีเอท 20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร ใช้หยอดยอคละ 50 ซีซี หรือเต็มยอค ให้ทำทันทีหลังจากปลูกสำเร็จสามารถป้องกันโรคได้นานประมาณ 4 เดือน

4. การแช่หน่อด้วยปุ๋ยอินทรีย์น้ำความเข้มข้น 1:500 ถึง 1:1,000 เป็นเวลา 24 ชั่วโมง และวางผึ่งไว้ 1 วัน จากนั้นชุบหน่อด้วยจุลินทรีย์ป้องกันโรคพืชได้แก่ *Trichoderma sp.* และจุลินทรีย์ป้องกันแมลงศัตรูพืชได้แก่ *Bacillus thuringiensis*

การปลูก

การปลูก ผึ่งหน่อให้ลึก 15-25 เซนติเมตร ถ้าเป็นการปลูกในช่วงฤดูฝนให้ผึ่งหน่อเพียง 45 องศาเพื่อป้องกันน้ำขังในยอด ถ้าปลูกในฤดูแล้งให้ผึ่งหน่อตั้งตรง หากมีเครื่องมือช่วยปลูกซึ่งเป็นเหล็กคล้ายมีดปลายแหลมช่วยเปิดหลุมจะทำให้สะดวกและรวดเร็วกว่าใช้จอบ เฉลี่ยแล้วผู้ปลูก 1 คน สามารถปลูกได้วันละ 5,000-7,000 หน่อ การผึ่งหน่อลึกจะได้หน่อที่แตกใหม่เป็นหน่อดินมาก ซึ่งหน่อดินเป็นหน่อที่แข็งแรงใช้สำหรับเป็นต้นแม่พันธุ์ในครั้งต่อไป

ระยะการปลูก

- การปลูกแซมยางพารา ให้ปลูกห่างจากแถวยางพาราหรือพีชหลัก ประมาณ 1 เมตร
- การปลูกแบบแถวเดี่ยว นิยมปลูกระยะระหว่างต้นxระหว่างแถว 30 x 60 เซนติเมตร จำนวนต้นประมาณ 7,600 ต้น/ไร่ ระยะ 25x75 เซนติเมตร จำนวนต้นประมาณ 6,400 ต้น/ไร่ ระยะ 30x80 เซนติเมตร จำนวนต้นประมาณ 4,354 ต้น/ไร่
- การปลูกแบบแถวคู่ ใช้ระยะระหว่างแถวคู่ 100 ซม. ระยะระหว่างแถว 50 ซม. ระยะระหว่างต้น 25 ซม. ปลูกจำนวน 7,500-8,000 ต้น/ไร่

การเลือกระยะการปลูกให้ถี่หรือห่างจะมีผลกับขนาดลำต้น อายุไว้ต่อ และขนาดผล

ตารางที่ 8 การปลูกสับปะรด และคุณสมบัติผลผลิต

รายการ	ปลูกระยะห่างมาก	ปลูกระยะปานกลาง	ปลูกระยะถี่มาก
- การเติบโต	ดี	ดี	ไม่ดี
- อายุไว้ต่อ	นาน	ปานกลาง	สั้น
- ขนาดผล	ใหญ่	ปานกลาง	เล็ก

ภาพ การปลุกสับประรด ในพื้นที่จังหวัดพัทลุง

การเตรียมพื้นที่

การเตรียมหน่อปลุก

การปลุกแซมยางและการเจริญเติบโตช่วงหลังปลุก 1-2 เดือน